

**Vlaamse Toezichtcommissie voor het
elektronische bestuurlijke gegevensverkeer**

**Beraadslaging VTC nr. 35/2016
van 14 september 2016**

Betreft: Aanvraag tot machtiging voor het meedelen van persoonsgegevens van leerlingen door de Onderwijsinspectie aan het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) in het kader van de leerplichtcontrole op de leerlingen huisonderwijs m.b.t. het getuigschrift Basisonderwijs van de Examencommissie.

I. ELEMENTEN VAN DE AANVRAAG

1. WETTELIJKE, DECRETALE EN REGLEMENTAIRE GRONDSLAGEN

1. De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna: "de VTC");
2. Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid de artikelen 8 en 11;
3. Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 betreffende de veiligheidsconsulenten;
4. Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVP");
5. Gelet op de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen (hierna "WRR");
6. Gelet op de wet van 5 mei 2014 houdende verankering van het principe van de unieke gegevensinzameling in de werking van de diensten en instanties die behoren tot of taken uitvoeren voor de overheid en tot

vereenvoudiging en gelijkschakeling van elektronische en papieren formulieren (hierna "wet van 5 mei 2014"), inzonderheid artikel 5;

7. Gelet op het Koninklijk besluit van 13 februari 2001 ter uitvoering van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (hierna "KB van 13 februari 2001");

2. VERLOOP VAN HET ONDERZOEK

8. Gelet op de aanvraag ontvangen op 22 augustus 2016;

9. Gelet op de evaluatie van de beveiliging van AgODi van 26 februari 2014;

10. Gelet op de evaluatie van de beveiliging van de Onderwijsinspectie, ontvangen op 16 augustus 2016;

11. Gelet op de bespreking van het dossier op de vergadering van de VTC van 14 september 2016;

12. Beslist op 14 september 2016 als volgt:

II. ONDERWERP EN CONTEXT VAN DE AANVRAAG

13. Het Agentschap voor Onderwijsdiensten is belast met de controle op de inschrijvingen. Met de controle op de inschrijvingen gaat AgODi voor elke leerplichtige in het Vlaams Gewest na of hij/zij ingeschreven is in een erkende school of huisonderwijs volgt. Leerplichtigen die niet ingeschreven zijn in een erkende school en geen huisonderwijs volgen, zijn niet in orde met de leerplicht; de dossiers van deze leerplichtigen worden aan het parket overgemaakt voor verder gevolg.

14. Sinds schooljaar 2013-2014 is de regelgeving over het huisonderwijs aangepast. Ouders die opteren voor huisonderwijs zijn onder andere verplicht de leerplichtige in te schrijven bij de examencommissie met het oog op het verkrijgen van een getuigschrift Basisonderwijs uiterlijk in het schooljaar waarin de leerplichtige elf jaar is geworden voor 1 januari. Als de leerplichtige zich niet tijdig aandient bij de examencommissie of na maximaal twee pogingen en uiterlijk in het schooljaar waarin hij of zij dertien jaar is geworden voor 1 januari het getuigschrift Basisonderwijs niet verkrijgt, moeten de ouders de leerplichtige inschrijven in het reguliere onderwijs.

15. AgoDi beschikt niet over de resultaten van de examencommissie. Deze gegevens worden bijgehouden door de Onderwijsinspectie. Om de controle op de inschrijvingen op adequate manier uit te voeren heeft het AgoDi nood aan deze gegevens van de Onderwijsinspectie.

III. ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG

A. ONTVANKELIJKHEID

16. Het betreft de identificatiegegevens van leerlingen. De personen worden geïdentificeerd aan de hand van hun rijksregisternummer en andere persoonsgegevens. In casu betreft het dus een latere verwerking van gegevens die informatie bevatten omtrent een geïdentificeerde natuurlijke persoon. Deze gegevens kunnen dus als persoonsgegevens in de zin van artikel 1, §1, WVP, gekwalificeerd worden.

17. Aangezien deze persoonsgegevens op een geautomatiseerde wijze worden verwerkt, is de WVP van toepassing¹.

18. Overeenkomstig artikel 8, eerste lid, van het e-govdecreet vereist elke elektronische mededeling van persoonsgegevens door een instantie² een machtiging van de VTC, tenzij de elektronische mededeling van gegevens al onderworpen is aan een machtiging van een ander sectoraal comité, opgericht binnen de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer.

19. De unieke identificatie van de persoon gebeurt op basis van het rijksregisternummer. De VTC is sinds 14 juni 2014 bevoegd om het gebruik van het rijksregisternummer te machtigen samen met een door haar te machtigen gegevensstroom.³

¹ Art. 3, §1 WVP.

² Het begrip 'instantie' wordt gedefinieerd in artikel 2, 10°, van het decreet als: "een instantie, vermeld in artikel 4, §1, van het decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur".

Art. 4. § 1. Dit decreet is van toepassing op de volgende instanties :

1° het Vlaams Parlement en de eraan verbonden instellingen;

2° de diensten, instellingen en rechtspersonen die afhangen van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest;

3° de gemeenten en de districten;

4° de provincies;

5° de andere gemeentelijke en provinciale instellingen, met inbegrip van de verenigingen zonder winstoogmerk waarin één of meer gemeenten of de provincies minstens de helft van de stemmen in één van de beheersorganen heeft of de helft van de financiering voor haar rekening neemt;

6° de verenigingen van provincies en gemeenten, bedoeld in de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales, en de samenwerkingsvormen zoals geregeld in het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking;

7° de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, hierna O.C.M.W.'s te noemen, en de verenigingen, bedoeld in hoofdstuk 12 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende O.C.M.W.'s;

8° de polders, bedoeld in de wet van 3 juni 1957 betreffende de polders, en de wateringen, bedoeld in de wet van 5 juli 1956 betreffende de wateringen;

9° de kerkfabrieken en de instellingen die belast zijn met het beheer van de temporalieën van de erkende erediensten;

10° alle andere instanties binnen het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap.

³ Artikel 5 van de wet van 5 mei 2014 (B.S. 4 juni 2014).

20. Overeenkomstig artikel 5, 1ste lid, 1° en artikel 8 van de WRR, wordt machtiging verleend om het identificatienummer van het Rijksregister te gebruiken: "aan de Belgische openbare overheden voor de informatiegegevens die zij gemachtigd zijn te kennen uit hoofde van een wet, een decreet of een ordonnantie".

21. De persoonsgegevens worden opgevraagd bij de Onderwijsinspectie. De Onderwijsinspectie⁴ behoort tot het Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming. Bijgevolg is de Onderwijsinspectie een "instantie" in de zin van artikel 4, § 1, 2° van het decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur, valt bijgevolg onder het toepassingsgebied van artikel 8 van het e-govdecreet.

22. De VTC is derhalve bevoegd om voorliggende machtigingsaanvraag te behandelen.

B. TEN GRONDE

B.1. FINALITEITSBEGINSEL

23. Artikel 4, §1, 1°, WVP, stelt dat iedere verwerking van persoonsgegevens eerlijk en rechtmatig moet zijn. Dit houdt in dat iedere gegevensverwerking dient te gebeuren op een transparante wijze en mits naleving van het recht. Overeenkomstig artikel 4, §1, 2°, WVP, dienen persoonsgegevens voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden te worden verkregen en mogen zij niet verder worden verwerkt op een wijze die, rekening houdende met alle relevante factoren, met name de redelijke verwachtingen van de betrokkene en met de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, onverenigbaar is met die doeleinden. De VTC onderzoekt hierna de verschillende aspecten van dit finaliteitsbeginsel.

Oorspronkelijk doeleinde van de gegevensverwerking:

24. De Onderwijsinspectie oefent volgende opdrachten uit:

1° het verlenen van advies bij de opname van instellingen in de erkenning;

2° het uitvoeren van doorlichtingen van instellingen;

3° alle andere opdrachten die haar worden toegekend bij decreet of besluit van de Vlaamse Regering.

25. De lijsten van leerlingen die deelnemen aan de examencommissie (met het behaalde resultaat) worden bijgehouden door de Onderwijsinspectie. Deze lijsten worden permanent bewaard. Dit laat toe dat bij verlies van het

⁴ Besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2015 tot fusie van het intern verzelfstandigd agentschap Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen en het intern verzelfstandigd agentschap Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming.

getuigschrift een duplicaat kan worden uitgereikt. De lijst van leerlingen die het getuigschrift basisonderwijs niet behaald hebben, wordt ook bijgehouden, zodat ook van de studies van deze leerlingen nog een spoor behouden blijft.

Doeleinde van de verdere verwerking:

26. De gevraagde gegevens zouden AgODi toelaten om:

- Na te gaan of de leerlingen huisonderwijs op tijd zijn ingeschreven bij de examencommissie Basisonderwijs
- Na te gaan of de leerlingen huisonderwijs na maximaal twee pogingen slagen bij de examencommissie Basisonderwijs

27. Het reglementaire kader voor de controle op de inschrijvingen is voor het basisonderwijs vastgelegd in het besluit van de Vlaamse Regering over de controle op de inschrijvingen van leerlingen in het basisonderwijs van 12 november 1997 en voor het secundair onderwijs in het besluit van de Vlaamse Regering over de controle op de inschrijvingen van leerlingen in het secundair onderwijs van 16 september 1997

28. Artikel 26bis/2, paragraaf 1 van het Decreet Basisonderwijs verplicht ouders die opteren voor huisonderwijs de leerplichtige in te schrijven bij de examencommissie met het oog op het verkrijgen van een getuigschrift Basisonderwijs als vermeld in artikel 56, uiterlijk in het schooljaar waarin de leerplichtige elf jaar is geworden voor 1 januari (of, indien de leerplichtige geboren werd in 2002, uiterlijk in het schooljaar waarin de leerplichtige twaalf jaar is geworden voor 1 januari). Als de leerplichtige zich niet tijdig aandient bij de examencommissie of na maximaal twee pogingen en uiterlijk in het schooljaar waarin hij of zij dertien jaar is geworden voor 1 januari het getuigschrift Basisonderwijs niet verkrijgt, moeten de ouders de leerplichtige inschrijven, hetzij in een school die erkend, gefinancierd of gesubsidieerd is door de Vlaamse Gemeenschap, Franse Gemeenschap of Duitstalige Gemeenschap, hetzij in één van de volgende scholen:

- 1° Europese scholen;
- 2° Internationale scholen die door het International Baccalaureate (IB) te Genève geaccrediteerd zijn;
- 3° Internationale scholen waarvan de studiebewijzen, na een gelijkwaardigheidsonderzoek door het Agentschap voor Kwaliteit in het Onderwijs, als gelijkwaardig worden beschouwd;
- 4° Scholen gelegen in het buitenland.

29. De VTC is van oordeel dat het doeleinde in randnummer 26 e.v. welbepaald en uitdrukkelijk omschreven is in de zin van artikel 4, §1, 2°, WVP.

30. Aangaande de vereiste van verenigbaarheid met het oorspronkelijk doeleinde, wijst de VTC erop dat de geplande verwerkingen, mogelijk gedeeltelijk bestaan uit latere verwerkingen van gegevens die oorspronkelijk voor andere doeleinden werden verwerkt. De rechtmatigheid van deze latere verwerkingen is aldus afhankelijk van hun verenigbaarheid met de oorspronkelijke verwerking.

31. Overeenkomstig artikel 4, §1, 2°, WVP, mogen persoonsgegevens immers niet verder worden verwerkt op een wijze die, rekening houdende met alle relevante factoren, met name de redelijke verwachtingen van de betrokkene en met de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, onverenigbaar is met die doeleinden.

32. Uitgaande van het oorspronkelijke doeleinde van de gegevensverwerking, namelijk het registreren van leerlingen die deelnemen aan de examencommissie en het registreren van leerlingen die het getuigschrift basisonderwijs niet behaald hebben, behoort het tot de redelijk verwachtingen van de betrokkenen dat hun gegevens worden overgemaakt aan de dienst bevoegd voor de leerplichtcontrole. Hierdoor kan geoordeeld worden dat de doeleinden van de latere verwerking verenigbaar zijn met dat van de oorspronkelijke verwerking.

33. De wettelijke basis van deze regeling werd reeds vermeld in de vorige paragrafen. De toekomstige doelen zijn rechtmatig te noemen.

34. Niettemin moet wel rekening gehouden worden met de belangen van de betrokkenen. Vandaar dat de vereisten van transparantie en beveiliging een doorslaggevende rol spelen (*infra*).

B.2. PROPORTIONALITEITSBEGINSEL

B.2.1. Aard van de gegevens

35. Overeenkomstig artikel 4, §1, 3°, WVP, moeten persoonsgegevens toereikend, terzake dienend en niet overmatig zijn, uitgaande van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of waarvoor zij verder worden verwerkt.

36. De mededeling van de volgende persoonsgegevens wordt gevraagd:

Identificatiegegevens van de leerplichtigen die zich ingeschreven hebben bij de examencommissie basisonderwijs - rijksregisternummer - naam - voornaam - geslacht - geboortedatum	Deze gegevens zijn noodzakelijk om ondubbelzinnig de kinderen te kunnen identificeren en zo terug te vinden in de databank huisonderwijs van AgODi. Het rijksregisternummer is niet voldoende, omdat er ook kinderen zijn ingeschreven in huisonderwijs zonder rijksregisternummer. Met dit gegeven kan AgODi nagaan welke leerlingen hebben meegedaan aan de examencommissie Basisonderwijs en het huisonderwijs wel/niet mogen voortzetten.
Geslaagd of niet geslaagd	Met dit gegeven kan AgODi nagaan welke leerlingen tijdig geslaagd zijn en het huisonderwijs wel/niet mogen voortzetten

37. Aan de hand van het unieke identificatienummer van het Rijksregister kan een persoon precies geïdentificeerd worden.

38. Op basis van de hierboven geanalyseerde elementen kunnen de gegevens worden beschouwd als relevant evenredig en niet overmatig voor het doeleinde, vermeld in randnummer 26 e.v.

B.2.2. Bewaringstermijn van de gegevens

39. Artikel 4, §1, 5°, WVP voorziet dat persoonsgegevens niet langer mogen worden bewaard dan noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of verder worden verwerkt.

40. AgODi wenst de gegevens te bewaren voor een periode van 6 jaar. De examencommissie basisonderwijs is toegankelijk voor iedereen die tenminste negen jaar oud is tijdens het kalenderjaar van het examen. Leerlingen die huisonderwijs volgen, moeten ten laatste in het schooljaar waarin ze dertien (voor 1 januari) worden het getuigschrift Basisonderwijs halen. Dat is een verschil van 6 jaar.

41. De VTC kan akkoord gaan met deze bewaartermijn.

B.2.3. Frequentie van de toegang

42. De gegevens worden periodiek opgevraagd. De gegevens worden op het einde van het schooljaar opgevraagd. Er is in juni van elk schooljaar een examen.

43. De VTC kan akkoord gaan met deze frequentie.

B.2.4. Duur van de machtiging

44. De mededeling van de gegevens wordt gevraagd voor onbepaalde duur.

45. De VTC gaat akkoord met een onbepaalde duur.

B.2.5. Bestemmingen en/of derden waaraan gegevens worden meegedeeld

46. Het betreft enkel interne medewerkers:

- De dossierbehandelaar huisonderwijs/leerplichtcontrole (dit is één functie)

- Een data-analist van de afdeling Basisonderwijs, BKO en CLB

47. Er moet voor gezorgd worden dat de toegang tot de gegevens beperkt wordt tot de taken en het werkgebied waar iedere betrokkene voor bevoegd is.

48. Zoals artikel 12 van de WRR het vereist, moet de aanvrager een lijst opstellen van de personen die het identificatienummer van het Rijksregister gebruiken. Die lijst moet voortdurend worden bijgewerkt en ter beschikking worden gehouden van het Sectoraal Comité van het Rijksregister.

B.3. TRANSPARANTIEBEGINSEL

(artikelen 4, §1, 1°, en 9 tot 15bis, WVP)

49. Artikel 9 WVP voorziet in een verplichting tot informatie van de betrokken personen van wie persoonsgegevens worden gebruikt.

50. Indien de verantwoordelijke voor de verwerking de gegevens niet rechtstreeks bij de betrokkene heeft verkregen, kan evenwel op deze informatieverplichting een uitzondering worden gemaakt indien de registratie of de verstrekking van de persoonsgegevens verricht wordt met het oog op de toepassing van een bepaling voorgeschreven door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie. Op grond van artikel 9, §2, 2e lid, b), WVP is in een dergelijke situatie een vrijstelling van de informatieplicht van kracht.

51. Deze vrijstelling neemt echter niet weg dat de VTC er zich kan van vergewissen of er passende waarborgen worden voorzien voor de bescherming van de rechten van de betrokkenen.

52. De doorgifte van de gegevens in het kader van het in deze machtiging besproken doeleinde zullen worden opgenomen op de website van AgODi onder de algemene privacyrubriek en op de website van de examencommissie Basisonderwijs zal een specifieke vermelding komen dat de gegevens zullen doorgegeven worden aan AgODi in het kader van de leerplichtcontrole.

53. De VTC kan akkoord gaan met deze vorm van transparantie.

B.4. EXTERNE VERWERKERS EN DIENSTENINTEGRATOREN

54. Er is geen externe verwerker.

55. De gegevensoverdracht verloopt niet via een dienstenintegrator.

B.5. BEVEILIGING

56. De gegevens worden eenmaal per jaar via een geëncrypteerd ZIP-bestand per mail overgemaakt aan AgODi. Het paswoord van het ZIP-bestand wordt via een ander kanaal geleverd.

B.5.1. Op het niveau van de aanvrager en van de instantie die de gegevens zal doorgeven

57. AgODi en Onderwijsinspectie hebben een informatieveiligheidsconsulent die instaat voor het hele ministerie. De veiligheidsconsulent van Beleidsdomein Onderwijs en Vorming, waartoe AgODi en Onderwijsinspectie behoren, is gekend bij het Sectoraal Comité van de Sociale Zekerheid en van de Gezondheid en bij de VTC. Uit de vroeger meegedeelde stukken⁵ blijkt dat er voor het beleidsdomein een veiligheidsbeleid en veiligheidsplan is.

IV. BESLUIT

58. De VTC machtigt de mededeling van persoonsgegevens van leerlingen voor de doeleinden en onder de voorwaarden vermeld in deze machtiging. De VTC staat hierbij het gebruik van het rijksregisternummer toe.

59. Verleent de machtiging voor onbepaalde duur.

Willem Debeuckelaere,

Voorzitter

⁵ Ontvangen naar aanleiding van de machtiging VTC nr. 12/2012 van 25 juli 2012 en VTC nr. 11/2013 van 17 april 2013 en verder aangevuld bij brief van 11 oktober 2013.